

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

Η ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ

ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΙΩΑΝΝΟΥ ΓΕΝΝΑΔΙΟΥ 14 (115 21)

ΕΙΔΙΚΗ ΣΥΝΟΔΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΗΣ ΑΝΑΓΕΝΝΗΣΕΩΣ

Πορίσματα - Προτάσεις
του ΙΕ' Πανελληνίου Λειτουργικού Συμποσίου
με θέμα: «Οί Ακολουθίες του Νυχθημέρου»
Ένοριακός Ίερός Ναός Αγίου Γεωργίου Καρέα Βύρωνος
22 – 24 Σεπτεμβρίου 2014

Οί κεντρικές θέσεις, οί όποίες διατυπώθηκαν στίς εισηγήσεις του Συμποσίου, εἶναι οί παρακάτω:

1. Έν όσφ ζοῦμε στόν ένδιάμεσο χρόνο ανάμεσα στήν πρώτη νίκη του Χριστου πάνω στίς αντίθεες δυνάμεις (Α' Παρουσία-Σταυρός-Άνάσταση) καί στόν τελικό του θρίαμβο (Β' Παρουσία-Τελείωση), όλοι «οί καιροί προσευχῆς», μέ κεντρικότερο «τόν καιρό τῆς θείας Εὐχαριστίας» καί φυσικά μέ τό περιεχόμενό τους, εἶναι αναγκαῖοι τρόποι ένταξης καί παραμονῆς στήν αγάπη καί τήν κοινωνία του Θεου. Όλοι άνεξαιρέτως «οί καιροί προσευχῆς» ριζώνουν στήν Παλαιά Διαθήκη καί κυρίως στήν Καινή Διαθήκη μέ καινούριο νόημα καί περιεχόμενο.

2. Οί Ίερές Ακολουθίες του Νυχθημέρου καλοῦνται τακτικές, έπειδή προβλέπεται νά τελοῦνται καθημερινῶς καί σέ όλους τούς Ίερούς Ναούς Ένοριῶν καί Μονῶν σύμφωνα μέ προκαθορισμένο τυπικό καί τελετουργική τάξη. Η παράδοση ὠρῶν καί καιρῶν προσευχῆς (δηλαδή ή παράδοση τῆς Νυχθημέρου Ακολουθίας) μπορεῖ νά θεωρηθεῖ μέ βεβαιότητα κοινή παράδοση συνόλης τῆς αρχαίας Έκκλησίας, μέ βαθειές ρίζες, όπως τονίσαμε, στήν βιβλική παράδοση.

3. Σύμφωνα με τὰ ἀγιογραφικά δεδομένα, προηγείται ἡ νύκτα καὶ ἀκολουθεῖ ἡ ἡμέρα. Γι' αὐτό καὶ οἱ τακτικές Ἱερές Ἀκολουθίες ἔχουν τοποθετηθεῖ νά τελοῦνται μέ τήν γνωστή σειρά: Ἑσπερινός, Ἀπόδειπνο, Μεσονυκτικό, Ὁρθρος, Ὡρες, Θεία Λειτουργία.

Ἀπό τίς μαρτυρίες τῶν τεσσάρων πρώτων αἰώνων τῆς ἱστορίας τῆς Ἐκκλησίας περί τῶν καιρῶν τῆς προσευχῆς, δηλαδή περί τῆς λειτουργικῆς προσευχῆς σέ ὀρισμένες ὥρες, συνάγεται ὅτι ὁ λειτουργικός κύκλος διαμορφώθηκε σταδιακῶς καὶ ἐξελίχθηκε ὅπως τελεῖται στίς ἡμέρες μας.

4. Οἱ Ἱερές Ἀκολουθίες διαμορφώθηκαν σύμφωνα μέ τήν διδασκαλία τῆς Ἐκκλησίας μας, ἡ ὁποία τοῦς προσέδωσε ὑψηλό θεολογικό συμβολισμό (χριστολογικό, σωτηριολογικό, ἔσχατολογικό, ποιμαντικό). Ὅλες οἱ συναφεῖς γνώσεις περί τῆς ἐξελίξεως τῆς Νυχθημέρου Ἀκολουθίας δέν πρέπει νά ἀποτελοῦν ἀπλῶς θέματα λειτουργικῆς μορφώσεως, ἀλλά πρέπει νά ἐνεργοῦν ὡς μορφωτικός ἐμπλουτισμός γιά τήν ἀριότερη ἐπιτέλεση (στήν ποιμαντική πράξη) τῶν συγκεκριμένων Ἀκολουθιῶν καὶ νά ἀξιοποιοῦνται στήν ζωή τῆς Ἐνορίας.

5. Κάθε Ἱερή Ἀκολουθία πού τελεῖται ἔχει στόν πυρήνα της κάποιον ἰδιαίτερο σκοπό τῆς ἐν Χριστῷ ζωῆς. Προβάλλει μαζί μέ ἄλλα τήν εὐχαριστία καὶ τήν μετάνοια τοῦ πιστοῦ γιά τήν ἀπελθοῦσα ἡμέρα, τήν ἐπιθυμία προσευχῆς γιά τήν ἐπερχόμενη νύκτα (μέ τοῦς κινδύνους πού κρύβει καὶ τοῦς συμβολισμούς πού ἔχει), τήν Ἀνάσταση, τήν προσευχή γιά τοῦς κεκοιμημένους, τήν Δευτέρα Παρουσία καὶ τήν ἀνάγκη ἐγρήγορσης τῶν πιστῶν.

6. Ἡ μικρή συμμετοχή τῶν πιστῶν στήν τέλεση τῶν Ἱερῶν Ἀκολουθιῶν, ἡ καθυστερημένη προσέλευσή τους ἢ ἡ παντελής ἀπουσία τους ἐπιβάλλει στοῦς Ποιμένες τῆς Ἐκκλησίας νά ἐξετάσουν τὰ βαθύτερα αἷτια αὐτῶν τῶν συνηθειῶν καὶ νά λάβουν ὅλα τὰ ἀναγκαῖα καὶ ἀπαραίτητα μέτρα γιά νά ἀγαπήσουν οἱ πιστοί τίς Ἱερές Ἀκολουθίες καὶ νά τίς θεωροῦν

ώρα συναντήσεώς τους μέ τόν Θεό, πού θά τούς χαρίσει τίς οὐράνιες δωρεές Του, φωτισμό, ἐνίσχυση, ἁγιασμό, παρηγορία, ἐλπίδα, χαρά, ἄφεση ἁμαρτιῶν, πνεῦμα κατανύξεως καί εὐφροσύνη στήν ψυχή τους, εἰρήνη λογισμῶν καί ἀγαθή συνείδηση.

7. Ὅλες οἱ Ἱερές Ἀκολουθίες ἐπιβάλλεται νά τελοῦνται κατά τήν καθορισμένη τάξη τῆς Ἐκκλησίας μας μέ τήν φροντίδα καί τήν ἐπιμέλεια τῶν Ἐφημεριῶν.

8. Κρίνεται ἀπαραίτητο γιά τήν πνευματική οἰκοδομή τῶν πιστῶν νά ἀναληφθοῦν πρωτοβουλίες ἀπό τούς Ἐφημερίους γιά νά ἀναδειχθεῖ ἡ σχέση μεταξύ κοινῆς καί κατ' ἴδιαν προσευχῆς. Ἡ ἀτομική προσευχή εἶναι προέκταση τῆς κοινῆς λατρείας καί ἡ κοινή στό Ναό σύναξη προϋποθέτει τόν ἀτομικό ἀσκητικό ἀγώνα. Καί οἱ δύο τρόποι ἀναφορᾶς τοῦ πιστοῦ στόν Τριαδικό Θεό ἔχουν τίς ἴδιες ἐκκλησιολογικές προϋποθέσεις, μέ στόχο τήν μετοχή στήν θεία Εὐχαριστία καί τόν προσανατολισμό τοῦ ἀνθρώπου καί τοῦ κόσμου πρός τήν ἐσχατολογική τοῦ Χριστοῦ βασιλεία.

9. Συμβάλλει ἀποτελεσματικά στήν κατανόηση τοῦ θεολογικοῦ περιεχομένου τῶν Ἱερῶν Ἀκολουθιῶν τοῦ Νυχθημέρου καθ' ὅλο τό λειτουργικό ἔτος ἡ διατήρηση τοῦ ἠθους καί ὕφους τῶν ἠχῶν καί τῶν ψαλμωδιῶν. Σ' αὐτό τό ἔργο εἶναι ὑπεύθυνοι οἱ ψάλλοντες, οἱ ὁποῖοι πάντοτε, σέ ὅλες τίς λειτουργικές περιόδους, ὀφείλουν νά προσαρμόζουν τό μέλος, τόν τρόπο ψαλμωδίας, τό ἠθος καί τό ὕφος τους, ἀνάλογα μέ τίς ἀπαιτήσεις τοῦ ἠθους καί τοῦ σκοποῦ τῶν Ἱερῶν Ἀκολουθιῶν, καί κυρίως τοῦ θεολογικοῦ περιεχομένου τοῦ ψαλλομένου ἢ ἀναγιγνωσκόμενου κειμένου.

10. Οἱ Ἀκολουθίες τοῦ Νυχθημέρου στίς Ἐνορίες πρέπει νά ἀξιοποιοῦνται ποιμαντικά ἀπό τούς Ποιμένες, ὥστε οἱ πιστοί νά ἀποκτήσουν λειτουργική ἀγωγή, ἐμπειρία κοινωνίας μέ τόν Θεό καί συμμετοχή στήν Βασιλεία Του. Ἐξ ἴσου σημαν-

τικό ρόλο στη λατρεία παίζει ο λειτουργικός τρόπος και το λειτουργικό ήθος του τελετουργού Ιερέως ή Αρχιερέως. Δεν πρέπει ο ποιμαντικός χρόνος να συμπυκνώνεται και να περιορίζεται στο δίωρο ή τριώρο της Κυριακής, αλλά να εκτείνεται σε ολόκληρη την εβδομάδα με επίκεντρο τις ακολουθίες του νυχθημέρου.

11. Για τον σύγχρονο άνθρωπο ή συμμετοχή στη νυχθημέρο λατρεία της Εκκλησίας αποτελεί γεγονός πνευματικού αναβαπτισμού με την έννοια μιᾶς συνεχοῦς πορείας προς τή Βασιλεία του Θεοῦ, μιᾶς κοινωνίας στην αιώνια ζωή, ἡ ὁποία φέρνει «χαράν μεγάλην» (Λουκ. 2,10). Ἡ ποιμαντική μέριμνα τῆς Εκκλησίας καλεῖται νά ἀναδείξει τίς ἀκολουθίες τοῦ νυχθημέρου ὡς κεφαλαιώδη παράγοντα γιά τήν ἐνεργότερη συμμετοχή στη Θεία Εὐχαριστία, ὡς μία «λειτουργία μετά τή Λειτουργία». Ἡ διάσταση αὐτή θά ἀναδείξει καί μία ἀκόμη σημαντική ἀλήθεια: ὅτι τό κοινωνικό ἔργο τῆς Εκκλησίας εἶναι προέκταση τοῦ προσευχητικοῦ ἔργου Της.